

บทคัดย่อ

เด็กและเยาวชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดตาก เป็นกลุ่มที่มีความหลากหลายทางสังคม วัฒนธรรมและทรัพยากรธรรมชาติ และมีความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ความรู้ความเข้าใจที่มีต่อเยาวชนกลุ่มนี้จึงมีความสำคัญ งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ทบทวนสถานการณ์เด็กและเยาวชนชาติพันธุ์ในพื้นที่ 5 อำเภอชายแดนจังหวัดตาก 2) ศึกษารูปแบบการหนุนเสริมนักวิจัยนักวิจัยเยาวชนชาติพันธุ์รุ่นใหม่ 3) พัฒนาทักษะการวิจัยเพื่อท้องถิ่นผ่านการทำโครงการวิจัย 4) เชื่อมโยงการทำงานร่วมกับองค์กรภาคีเครือข่ายที่ทำงานด้านเยาวชนชาติพันธุ์ และ 5) พัฒนาแนวทางการขับเคลื่อนกลไกการทำงานร่วมกับเครือข่ายเยาวชนชาติพันธุ์ ด้วยวิธีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การเข้าพื้นที่สนทนากลุ่มกับผู้ใหญ่ เยาวชนและหน่วยงาน องค์กรที่ทำงานกับเยาวชน การพัฒนาศักยภาพด้านทักษะกระบวนการวิจัย การเขียนโครงการวิจัย และการนำเสนอผลการวิจัย ให้แก่เยาวชน โดยมีผลการวิจัยดังนี้ 1) การทบทวนสถานการณ์ สามารถแบ่งออกเป็น สถานการณ์ระดับพื้นที่ทั้งพื้นที่ชุมชนและพื้นที่องค์กร และแบ่งตามประเด็นสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเด็น ได้แก่ เรื่องการศึกษาและการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสิทธิและสวัสดิภาพของเยาวชน 2) รูปแบบการหนุนเสริมการพัฒนาโครงการวิจัย แบ่งออกเป็น การหนุนเสริมเยาวชนเพื่อการพัฒนาโจทย์วิจัย และการหนุนเสริมองค์กรพี่เลี้ยง รวมทั้งผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาโครงการวิจัยที่เยาวชนได้สะท้อนให้เห็นว่าทำให้เกิดการเรียนรู้ด้านกระบวนการวิจัย เข้าใจสภาพปัญหาของทั้งชุมชนตนเองและชุมชนของเยาวชนกลุ่มอื่น ได้เรียนรู้วัฒนธรรมของผู้อื่น เกิดเป็นมิตรภาพระหว่างกลุ่มเยาวชน เป็นต้น 3) มีโครงการวิจัยเยาวชนเกิดขึ้นจำนวน 10 โครงการ ครอบคลุมประเด็น การเก็บข้อมูลชุมชน การสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม การสร้างการมีส่วนร่วม การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการเสริมสร้างสุขภาพ 4) องค์กรหน่วยงานในพื้นที่ชายแดนจังหวัดตากได้ทำงานเกี่ยวข้องกับเยาวชนในหลากหลายมิติ ทั้งด้านการศึกษา การสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม การสร้างอาชีพ การดูแลสิทธิและสวัสดิภาพ เป็นต้น โดยมีทั้งหน่วยงานรัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรทางศาสนาร่วมกันทำงาน 5) หน่วยงานที่เข้าร่วมกับวิทยาลัยโพธิวิชชาลัย เป็นองค์กรพี่เลี้ยงในการพัฒนาศักยภาพนักวิจัยเยาวชนมีทั้งที่เป็นหน่วยงานรัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน และผู้นำชุมชน ร่วมหนุนเสริมการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่น งานวิจัยนี้สามารถนำไปใช้ในศึกษาสถานการณ์เยาวชนในพื้นที่ชายแดนจังหวัดตาก นำไปใช้การวางแผนการทำงานร่วมกับเยาวชน เพื่อนำไปสู่การสร้างเยาวชนให้กลายเป็นพลเมืองที่ดีต่อไป